

Първо заседание

Вторник, 7 юли 1981 г.

(Открито в 15 ч.)

Председател Станко Тодоров: Другарки и другари народни представители! В залата има необходимия брой народни представители. Откривам втората сесия на Народното събрание.

Предлагам за одобрение следния дневен ред на сесията:

1. Доклад на Комисията по проверка на изборите.

2. Декларация на Народното събрание на Народна република България в отговор на Обръщението на Върховния съвет на Съюза на съветските социалистически републики към парламентите и народите в света.

3. Законопроект за амнистия.

Има ли други предложения от народните представители по дневния ред? — Няма.

Моля народните представители, които са съгласни с предложения дневен ред, да гласуват.

Приема се единодушно.

Преминаваме към разглеждане на точка първа от дневния ред:

Доклад на Комисията по проверка на изборите.

Има думата народният представител Боян Георгиев — председател на Комисията по проверка на изборите.

Боян Георгиев: Другарки и другари народни представители! На основание чл. 74 от Конституцията на Народна република България Народното събрание само проверява законността на изборите за народни представители. Осмо Народно събрание на първата си сесия, състояла се на 16 юни т. г., избра Комисия по проверка на изборите. Комисията изслуша доклада на Централната изборителна комисия, прегледа най-внимателно изборните книжа и провери пълномощията на 400-те народни представители, избрани в състава на Осмо Народно събрание на 7 юни 1981 г.

Комисията единодушно установи, че изборите са произведени в 400-те изборителни райони за народни представители

в пълно съответствие с Конституцията и при точно спазване на Избирателния закон. Всички кандидати на Отечествения фронт са избрани с необходимото мнозинство гласове.

В Централната избирателна комисия, в районните избирателни комисии и в Комисията по проверка на изборите не са постъпили жалби и оплаквания за нарушение на Конституцията и на Избирателния закон.

Изборите на 7 юни т. г. в цялата страна са проведени при висока политическа активност от страна на избирателите, при образец ред, ведра и спокойна обстановка, което даде възможност на всеки избирател свободно да упражни своето основно политическо право съгласно чл. 6, ал. 3 от Конституцията на Народна република България.

Поради това комисията намира, че няма повод и основание за касиране на избора в нито един от избирателните райони.

Другарки и другари народни представители! В изборите за Осмо Народно събрание, произведени на 7 юни 1981 г., нашият народ взе масово и активно участие. От всичко 6 526 782 избиратели, вписани в избирателните списъци, са участвували 6 524 086, или 99,96 на сто.

За регистрираните кандидати на Отечествения фронт за народни представители са гласували 6 519 674, или 99,93 на сто от общия брой на избирателите, взели участие в гласуването. Процентът на участвувалите и гласувалите избиратели за кандидатите за народни представители е по-голям в сравнение с резултатите от изборите за Седмо Народно събрание.

Тази блестяща изборна победа на Отечествения фронт е резултат на правилната и плодотворна политика, провеждана от Българската комунистическа партия и народното правителство, на големите успехи, постигнати в нашия политически, икономически, социален и културен живот през 25-годишния априлски период и особено през седмата петилетка. Тя е израз на голямото доверие и безрезервната подкрепа от българския народ на предизборната платформа на Отечествения фронт, която изцяло бе изградена на основата на решенията на Дванадесетия конгрес на Българската комунистическа партия. Изборните резултати красноречиво говорят за гранитното морално-политическо единство и сплотеност на нашия народ около своя изпитан ръководител и вдъхновител — Българската комунистическа партия и нейния Централен комитет, начело с изтъкнатия и далновиден партисен и държавен деец др. Тодор Живков. Те са най-ярко доказателство за здравината на съюза между работническата класа, селскостопанските труженици и народната интелигенция, между комунисти, земеделци и безпартийни.

Изборите на 7 юни 1981 г. бяха истински триумф на генералната ленинска линия, начертана от историческия Априлски пленум на Централния комитет на Българската комунистическа партия.

Изборният ден се превърна във всенароден празник, на който българският народ изрази още веднъж своята непоколебима готовност за изпълнение на решенията на Дванадесетия партиен конгрес, за по-нататъшното изграждане на развитото социалистическо общество в Народна република България, за щастливото и светло бъдеще на българския народ.

Другарки и другари народни представители! В състава на Осмо Народно събрание са избрани 400 народни представители. То е значително обновено — 156, или 39 на сто, от народните представители са новоизбрани.

От избраните 400 народни представители 271, или 67,75 на сто, са членове на Българската комунистическа партия; 99, или 24,75 на сто, са членове на Българския земеделски народен съюз; 30, или 7,50 на сто, са безпартийни; 313, или 78,25 на сто, са мъже; 87, или 21,75 на сто — жени. От избраните народни представители 83 са работници от промишлеността, от селското стопанство и другите отрасли на народното стопанство; 33 са младежи до 30-годишна възраст, или 8,25 на сто; членове на ДКМС са 22, или 5,50 на сто. Народните представители — специалисти с висше образование — инженери, агрономи, лекари, писатели, академици, професори и др., са 295, или 73,75 на сто; със средно образование са 83, или 20,75 на сто, и с основно образование — само 22, или 5,5 на сто. В сравнение със състава на Седмо Народно събрание увеличен е броят на жените и безпартийните, а броят на специалистите с висше образование е увеличен с 9,25 на сто.

Съставът на Осмо Народно събрание осигурява възможност за още по-резултатна и творческа народополезна дейност на върховния представителен орган на държавната власт за изпълнение на големите и отговорни задачи на социално-икономическото и културното развитие на страната през осмата петилетка.

Другарки и другари народни представители! Комисията по проверка на изборите констатира пълната редовност на пълномощията на всеки избран народен представител и предлага на Народното събрание на основание чл. 74 от Конституцията на Народна република България да вземе следното

РЕШЕНИЕ

1. Народното събрание намира, че състоялите се избори на 7 юни 1981 г. за Осмо Народно събрание са произведени във всички 400 избирателни района в пълно съответствие с Конституцията на Народна република България и Избира-

телни закон. Няма постъпили жалби и оплаквания за допуснати закононарушения във връзка с провеждането на изборите и не съществуват основания за касиране на избора в нито един от избирателните райони.

2. Народното събрание признава за редовни пълномощията на всичките 400 избрани народни представители в Осмо Народно събрание. (*Ръкопляскания*)

Председател на Комисията по проверка на изборите:

Б. Георгиев

Председател Станко Тодоров: Желает ли някой народен представител да вземе отношение по доклада на Комисията по проверка на изборите и по предложения проект за решение? — Няма желаещи.

Пристъпваме към гласуване.

Моля народните представители, които приемат предложението за проекторешение, да вдигнат ръка. Против? — Няма. Въздържали се? — Също няма.

Решението се приема единодушно.

Председателстващ Милена Стамболийска: Уважаеми народни представители, преминаваме към разглеждане на следващата точка от дневния ред:

Декларация на Народното събрание на Народна република България в отговор на Обръщението на Върховния съвет на СССР към парламентите и народите в света.

Има думата др. Станко Тодоров — председател на Народното събрание.

Станко Тодоров: Уважаеми народни представители! Живеем в съдбовни времена. Обитаваме свят, в който натрупването на оръжия, недоверието и противопоставянето могат да донесат непоправими злини. Действията на отделния човек, на всеки народ и парламент вече не се отнасят само до личния живот, интересите на отделна страна или континент, а засягат съществуването въобще на живота и разума на нашата планета.

От години ние, жителите на земята, се вираме в безкрая на Вселената и търсим други разумни същества, искаме да влезем във връзка с тях. Нима сме слепи и не виждаме себе си, изграденото от хората тук, на нашето земно кълбо? Нима човешкият род, който създаде древните цивилизации, разви науките и изкуствата, издигна съвременните градове и изобрети чудотворни машини, които написа „Коммунистическия манифест“ и изпраща хора в космоса, ще допусне своето унищожение, ще върне развитието в тъмните пещери на предисторията?

Днес ние, избраниците и изразителите на волята на българския народ, сме призвани да кажем:

Не — на надпреварата в ракетно-ядреното въоръжаване!

Не — на разпространението и струпването на оръжията!

Да — на честните и равноправни преговори!

Да — на мира и живота!

Страната, която от деня на своята поява свързва съществуването си с Лениновия декрет за мира, която премина през ада на войната и най-добре познава цената на мира и победата, ни призовава да спасим света от термоядрена катастрофа!

Могъща и несравнима е трибуната на Върховния съвет на Съюза на съветските социалистически републики, гласът ѝ достига до всяко кътче и сърце. Човешки и убедително прозвучаха думите на Леонид Илич Брежнев — най-изтъкнатия държавник на нашето време, мъдър радетел за мир и разведряване, за благоразумие и действия, които да запазят най-висшето човешко благо — мира.

Кое налага народите и парламентите да се възправят срещу войнолюбците и техния класов нагон към военни авантюри?

С много усилия и преди всичко благодарение на външната политика на Съветския съюз и социалистическите страни, на всички миролюбиви държави и обществени сили 70-те години донесоха жадуваното разведряване. Създадох се предпоставки разумът да надделее над безумието, да се отдалечи кошмарът на войната. Очерта се реална възможност да се ограничи въоръжаването и се облекчи човечеството от бремето на военните разходи.

Милиони хора приеха с надежда споразумението между Съветския съюз и Съединените американски щати за ограничаване на стратегическите въоръжения САЛТ-2. Политици и държавници се убеждават, че войната не е фатално неизбежна, че чрез нея е трудно да се постигнат политически цели. Създаде се военностратегическо равновесие между Съюза на съветските социалистически републики и Съединените американски щати, между Варшавския договор и НАТО. Светът се взря по-спокойно в мирното бъдеще на планетата.

В благородната битка за живота Народна република България е сред първите и най-дейните. Много инициативи и външнополитически действия утвърдиха името ѝ на искрен борец против войната и надвисналата над човечеството опасност. Международно признание получи Световният парламент на народите за мир, който заседава през 1980 г. в София, традиционни станаха международните софийски срещи на писателите. Събра се тази година широк форум на аграрни и сродни политически и обществени сили от всички континенти, които твърдо въстанаха срещу опитите на реакцион-

ните сили да възродят „студената война“. Миролюбивата политика на България на Балканите, в Европа и света е искрена и последователна. Тя бе потвърдена и доразвита на Дванадесетия конгрес на Българската комунистическа партия.

Нашата Народна република се утвърждава като център на значителни международни изяви от полза за мира и сътрудничеството между народите. В това голямо дело начело стои нашият пръв партиен и държавен ръководител др. Тодор Живков — творецът и организаторът на външнополитическия курс на партията и държавата.

Тенденцията да намалява международното напрежение не е в интерес на империалистическите сили. Техните козни да се промени посоката на международните отношения нарастваха в последните години. И то е обяснимо. Капитализмът преживява тежка икономическа криза. Борбата на народите за национално и социално освобождение бележи нови победи. Империализмът губи важни позиции в света.

Агресивните империалистически кръгове безразсъдно поеха пагубния за мира авантюристичен курс към международното напрежение. Те върнаха отречените методи на „студената война“. Официална линия стана политиката „от позиция на силата“. Стремглаво се разгръща ужасяващо по своите мащаби въоръжаване, издига се спиралата на ракетно-ядреното превъоръжаване. Натрапчиво се внушава необходимостта от военно превъзходство на Съединените американски щати и НАТО над Съветския съюз и Варшавския договор. Поет е курс към цялостно превъоръжаване, което да обхване всички съществуващи и да създава нови смъртоносни оръжия.

В съответствие с милитаристичната агресивност военният бюджет на Съединените американски щати превиши през 1981 г. 180 милиарда долара, а за 1982 г. се предвижда да погълне 226 милиарда. Правителството на Рейгън се стреми да настани нови ракети в Западна Европа, замрази влизането в сила на договора САЛТ-2, едностранно прекъсна преговорите със Съветския съюз.

Империализмът навлича военния мундир и обхванат от войнолюбив бяс, фабрикува истерични пропагандни кампании. Внушава на народите и държавите страх и предубеждение, лъжа и омраза, за да засилва напрежението.

За прикритие и оправдание на милитаристичния и нападателен курс се раздухва измислицата за „съветска военна заплаха“. А кой не знае, че Съветският съюз нито е заплашвал, нито пръв е нападал. Упорито се насажда в съзнанието на хората, че употребата на ядреното оръжие е допустима, че е възможна „ограничена ядрена война“. Целта е да се притъпи бдителността на народните маси и войната да стане допустимо безумие.

Светът е изправен пред съдбоносен избор: да живее или да загине в нова, термоядрена война. Всяко засилване на напрежението е стъпка към пропастта на войната — такава е жестоката истина на нашите дни.

Съвестта на човечеството е разбунена от тревожния въпрос: какво да се прави?

Изход има! Той бе ясно посочен от др. Леонид Илич Брежнев, който заяви: „... трябва сега, днес, да се направи всичко, за да се прегради пътят на любителите на безгранично въоръжаване и на военни авантюри. Трябва да се направи всичко, за да бъде осигурено правото на хората на живот“.

Сега е крайно необходимо да кажем „Стой!“ на опасността от термоядрена война, да обуздаем наглите претенденти за господари на света.

Народите искат да се опази световният мир и правителствата са длъжни да изпълнят този повик за живот — да спрат хода към термоядрената катастрофа, да превършат в неотменна тенденция разведряването в международните отношения.

В битката за опазване на съвременната цивилизация особено отговорно е мястото на парламентите. На тях са дадени върховни правомощия да решават въпросите на мира и войната. Ето защо и ние присъединяваме глас към Обръщението на Върховния съвет на Съветския съюз, приемаме го като манифест на мира и хуманизма. В съответствие с Конституцията на Народна република България и възжеланията на нашия народ, преживял 1300-годишна история, заявяваме: ще направим всичко необходимо, за да запазим мира. България е готова да участва в инициативи и дела по всички въпроси на сигурността и сътрудничеството в Европа и в света. Ние вярваме, че споровете могат да се решават с преговори. Ние — политическите пълномощници на българския народ, призоваваме парламентите на всички държави да задължат правителствата да започнат честни, равноправни и градивни преговори за еднаква сигурност, без предварителни условия и действия от позиция на силата. Парламентите могат и трябва да вземат под свой контрол дейността на правителствата за мирно разрешаване на спорните проблеми, за развитие и утвърждаване на разведряването и на доверието между всички държави и народи.

Другарки и другари народни представители! Времето и светът, в който живеем, са тревожни, но не и обречени. Има сили и средства, които да противопоставим на империализма, на военния авантюризм, на алчността за производство на оръжия и за размахване на военни заплахи. Обединените воли и действия на парламенти и правителства, на партии, обществени организации и движения, на прогресивните хора са

властни да издигнат преграда пред войнолюбците и техните кървави амбиции.

Живи и силни са словата на незабравимия борец за мир, на големия учен и достоен гражданин на планетата Фредерик Жолио-Кюри — „Един народ, отделна личност не са в състояние да се предпазят от война. Само общите усилия могат да постигнат това“.

Обръщението на Върховния съвет на Съюза на съветските социалистически републики ни зове към единство на помисли и дела в името на мира и съзидателния труд, в името на общочовешките интереси.

Нека с чувство за дълг към поколенията, с отговорност за бъдещето на българския народ и на човечеството слеем своите гласове в един и високо вдигнем ръка!

Такива са предназначението и смисълът на проекта за Декларация на Народното събрание на Народна република България, внесен от ръководствата на парламентарните групи на Българската комунистическа партия и Българския земеделски народен съюз. Ще ви прочета нейния текст:

„Д Е К Л А Р А Ц И Я

на Народното събрание на Народна република България в отговор на Обръщението на Върховния съвет на Съюза на съветските социалистически републики към парламентите и народите в света

Народното събрание на Народна република България горещо подкрепя и изцяло се присъединява към Обръщението на Върховния съвет на Съюза на съветските социалистически републики към парламентите и народите в света.

Обръщението е още един убедителен документ на миролюбивата ленинска външна политика на съветската държава, на Програмата за мир, приета от XXVI конгрес на Комунистическата партия на Съветския съюз. Това е настоятелен призив към народите, отправен в обстановка на засилващо се политическо напрежение в света, предизвикано от агресивните империалистически кръгове, призив, който отразява дълбоката загриженост на съветския народ за съдбата на цялото човечество и последователните усилия на Съветския съюз да бъдат обуздани войнолюбците, да бъде спасен светът от термоядрена катастрофа.

Народното събрание на Народна република България еднородно споделя извода, че главната задача на нашето време е да се предприемат неотложни и активни действия срещу надпреварата във въоръжаването, за разоръжаване и укрепване на международната сигурност. Ние безрезервно се присъединяваме към призива на Върховния съвет на Съюза на

съветските социалистически републики до законодателните органи на другите страни да се изкажат решително за преговори, за да не се допусне нов етап в надпреварата в ракетно-ядреното въоръжаване. Днес няма и не може да има друг разумен начин за решаването на спорните проблеми, колкото сложни и остри да са те, освен диалога и преговорите — преговори честни, равноправни, без каквито и да било предварителни условия или опити за диктат и като се отчита еднаквата сигурност на държавите.

При нарасналата военна опасност и надпреварата във въоръжаването няма място за странични и равнодушни наблюдатели. Четиридесет години след вероломното нападение на Хитлеровия фашизъм срещу съветската страна суровият урок на историята предупреждава, че трагедията не бива да се повтаря.

Дълбоко вярваме, че парламентите — избрани от народите и действащи от тяхно име, ще отговорят положително на Обръщението на Върховния съвет на Съюза на съветските социалистически републики и ще съдействуват за премахване на надвисналата над планетата опасност. Ние сме убедени, че всички, на които са скъпи мирът, сигурността и щастливото бъдеще на човечеството, ще дадат своя принос в борбата за предотвратяване на нова световна война.

Народното събрание в съответствие с Конституцията ще продължи да съдействува за заздравяването на световния мир, за разбирателството между народите. Като се ръководи от решенията на Дванадесетия конгрес на Българската комунистическа партия, Народна република България заедно със Съветския съюз и останалите страни от социалистическата общност, както и с миролюбивите сили в света, и напред ще внася свой градивен дял за стабилизиране на разведряването, за укрепване на сигурността и сътрудничеството между народите на Балканите, в Европа и в света.“ (Ръкопляскания)

Председателстващ Милена Стамболийска: Преминаваме към разисквания по проекта за декларация.

Има думата народният представител Петър Танчев.

Петър Танчев: Другарки и другари народни представители! Всички ние сме под силното впечатление и въздействие на Обръщението на Върховния съвет на Съветския съюз към парламентите и народите в света. Този съветска инициатива вля нови надежди и импулси в борбата срещу опасността от война, намери широк международен отклик и подкрепа.

В днешните тревожни часове гласът на Москва зове към разум и реализъм, чертае верния път към защита на разведряването. Възнуващ и мобилизиращ апел е отправен към чув-

ството за отговорност и държавническа мъдрост, към всички и всеки — за сплотени действия в името на мира.

Призивът за плодотворен и честен диалог за предотвратяване на нов етап в надпреварата в ракетно-ядреното въоръжаване бе отправен от ръководителя на Комунистическата партия на Съветския съюз и съветската държава, верния приемник и последовател на делото на великия Ленин, другаря Леонид Илич Брежнев. Неговото име и дейност на бележит държавник са неразривно свързани в съзнанието на човечеството с историческия поврат от „студена война“ към разведряване, с борбата за сигурност, разбирателство и сътрудничество.

Обръщението на Върховния съвет на Съюза на съветските социалистически републики отговаря на коренните интереси на всички народи и страни и е в пълно съзвучие с най-съкровениите човешки права и възжелания.

Ето защо всички, които милеят за ведро небе над земята, единодушно и горещо приветствуват и подкрепят съветската инициатива.

Ето защо целият наш народ, работниците, селяните, народната интелигенция единодушно приветствуват и подкрепят Обръщението на Върховния съвет на Съюза на съветските социалистически републики.

Проектът за Декларация на Народното събрание на Народна република България дава ярък израз на тези мисли и чувства. Той отразява позицията на всички народни представители. Нашият отговор напълно съответствува на линията на социалистическата ни родина, която последователно поддържа конструктивните предложения и благородните цели на ленинската външна политика на Съветския съюз.

Априлската линия на международната дейност на нашата страна постигна най-високи върхове именно в историческия период на разведряването, особено през последното десетилетие. Нашата последователна конструктивна политика, нашето участие и принос в борбата на народите за мир и международно разведряване издигнаха името на България на световната арена. За тази политика сега се говори с признание и уважение в целия свят.

Издигнатият от Дванадесетия конгрес на Българската комунистическа партия пакет от градивни предложения за кодекс за добросъседство на Балканите оказва силно благотворно влияние като реалистична програма за по-нататъшното развитие на разведряването, на разбирателството, приятелството и сътрудничеството на нашия полуостров. Това е нов пример на политика за осъществяване на практика на договореностите от Заключителния акт от Хелзинки.

Нашата страна се обявява за сериозни преговори по всеки спорен международен въпрос, основани на равенството и

еднаквата сигурност, на истинската заинтересованост и готовност да се търсят положителни резултати. Времето не чаква. Не бива да бъде пропусната нито една възможност. В нашия ядрен век преговорите са еднакво нужни на всички. Няма друг разумен начин за разрешаване на спорните проблеми. Необходим е честен, доброжелателен диалог, без предварителни условия и опити за диктат! Ето ключа към излизане от напрежението, предизвикано от империализма.

За такъв диалог се обявяват Съветският съюз, България и другите страни от социалистическата общност.

Ние настояваме за прекратяване на надпреварата във въоръжаването — най-важната и най-насъщната задача днес. Ние сме за трайно и справедливо решение на близкоизточната криза, за укрепване на независимостта, за развитие и социален прогрес на страните от Азия, Африка и Латинска Америка.

За последователната миролюбива политика на нашата страна, която издигна високо авторитета на България на международната арена, изключителни исторически заслуги има генералният секретар на Централния комитет на Българската комунистическа партия и председател на Държавния съвет Тодор Живков. Неговият активен личен принос в осъществяването на политиката на разведряване го открои като един от най-видните държавни дейци на съвременността.

Другарки и другари народни представители! Обръщението на Върховния съвет на Съветския съюз идва в особено сложен и отговорен исторически момент. Агресивните сили на Съединените американски щати и другите страни от НАТО възприеха курс на изостряне на международната обстановка.

Политическите и военните авантюристи се опитват чрез нова надпревара във въоръжаването да постигнат военно превъзходство и да попречат на реалния социализъм да изяви напълно своите предимства. Те пристъпват към въвеждане на качествено нови ракетно-ядрени оръжия, увеличават до огромни размери военните си разходи, недалновидно и рисковано занграват с китайската карта.

Плановете да се наруши военнoстратегическото равновесие и да се постигне военно превъзходство над Съветския съюз, над социалистическата общност са напълно илюзорни и безперспективни. Те свидетелствуват за ненаучени исторически уроци и невярни представи за света. Военнoстратегическото равновесие е крупен исторически успех на реалния социализъм и никому не ще бъде позволено да го промени в полза на империализма. Съветският съюз и неговите съюзници разполагат с всичко необходимо, за да защитят своите законни интереси.

В света расте убеждението, че трябва да се направи всичко възможно, за да се оздрави политическият климат.

Курсът към конфронтация не е и не може да бъде път към бъдещето. Народите не искат да се върне мрачното време на „студената война“, на напрежение и враждебност.

През 70-те години политиката на разведряване отвори широко вратите за икономическо, научно-техническо и културно сътрудничество и за взаимноприемливи решения по спорните въпроси. От тази политика са заинтересувани и спечелиха всички народи. Народите няма да забравят това.

Опитът и ползата от разведряването повеляват през 80-те години да бъде запазено и обогатено всичко ценно, което бе натрупано в международните отношения през 70-те години в резултат на толкова много усилия.

Мирът и социалният прогрес, мирът и демокрацията са неделими. Запазването на мира е условие за разрешаване на все повече изострящите се общочовешки проблеми — енергиен, суровинен, продоволствен, екологически и други. Поради това народите са заинтересувани да бъдат продължени и да се засилят положителните процеси. Необходимо е да се направи всичко възможно в името на тази велика цел.

Задачата е голяма, но реална. Нашата увереност и оптимизъм произтичат от мощната подкрепа, с която се ползува политиката на разведряването. Съветският съюз, другите братски социалистически страни, прогресивните и демократични сили са изпълнени с решимост да отстояват делото на мира. В полза на реализма и разбирателството се обявяват и влиятелни политически и обществени дейци и кръгове на Запад. Те виждат безразсъдството на милитаристичната стратегия, проявяват интерес към диалога като средство за решаване на острите, кардинални проблеми.

За тези настроения, за голямата жизнена сила на идеята за разведряване свидетелствуват и най-новите събития, визитите, срещите и разговорите на отговорни дейци от Запада, в Москва и в другите социалистически столици и предстоящото посещение на другаря Леонид Брежнев в Западна Германия. В центъра на тези контакти и преговори стоят първостепенните въпроси на разведряването, разоръжаването, сигурността. В тази обстановка призивът на Върховния съвет на Съюза на съветските социалистически републики се превръща като събитие с голямо значение за обединяване и мобилизиране на световния миролюбив потенциал, за сплотяване и активизиране на всички привърженици на диалога.

Другарки и другари народни представители! Миролюбието и интернационализмът на българския народ са негови съществени черти. Пренесени през 13-те века на България, те достигнаха своя връх и разцвет в годините на нейното априлско обновление.

За Народна република България борбата за мир и разведряване е висш синтез на морални стойности, на критерии-

те и нравствените категории, характеризиращи едно общество и неговите цели. Нашата позиция бе изразена по един много силен начин в забележителната реч на др. Тодор Живков на Международната среща-диалог „За разведряване, за мир и социален прогрес“, която се състоя в София след XXXIV конгрес на Българския земеделски народен съюз. Както бе подчертано в речта, за политическите дейци сега няма и не може да има по-верен показател за далновидност и отговорност пред историята от активното участие в решаването на въпросите на мира и разведряването. Политически деец, който днес си играе с огъня на войната и поставя на карта съдбата на мира — без всякакво съмнение принадлежи на миналото.

Отношението към съветското обръщение е важен показател за далновидност и отговорност, за добри или недобри намерения и политическа роля в днешния свят. То изисква най-голямо внимание и положителен, конструктивен отговор.

Думата на Народното събрание, на българския народ е категорична: ние високо ценим и безрезервно подкрепяме българската съветска инициатива.

От името на Комисията по външната политика, която на заседанието ни днес разгледа и единодушно подкрепи проектодекларацията на Народното събрание, изказвам нашата гореща поддръжка на документа на Върховния съвет на Съюза на съветските социалистически републики, който отваря вратите за нови успехи на мирния диалог.

Ние изцяло и безрезервно се присъединяваме към Обръщението на съветския парламент, безрезервно подкрепяме Декларацията на Народното събрание и гласуваме за нея!

Благодаря за вниманието! *(Ръкопляскания)*

Председателстващ Милена Стамболийска: Има думата народният представител Димитър Станишев.

Димитър Станишев: Уважаеми другарки и другари народни представители! Ние изслушахме с дълбоко внимание словото на председателя на Народното събрание др. Станко Тодоров, в което бе изразена пълната подкрепа на Осмо Народно събрание и на целия български народ на Обръщението на Върховния съвет на Съветския съюз към парламентиите и народите в света. Проникнато от искрена загриженост за мирното бъдеще на народите, Обръщението е изключително навременна и конструктивна външнополитическа инициатива, която среща широк положителен отзвук в целия свят.

Възприетият през последните години от империалистическите кръгове курс на конфронтация, в резултат на който международната обстановка рязко се влоши, предизвиква тревога сред всички миролюбиви хора. Този курс намира из-

раз в засилването на надпреварата във въоръжаването, в нежеланието да се преговаря за премахване на огнищата на конфликти и напрежение, в създаването на нови усложнения и пречки за мирното решаване на спорните международни проблеми.

В стремежа си да издигнат прегради пред прогресивните промени в света империалистическите сили насочват усилията си към нарушаване на създалото се приблизително военно равновесие между социализма и капитализма, към постигането на военно превъзходство над Съветския съюз — главната възпираща сила за осъществяването на техните авантюристични планове. Те отхвърлят предложенията на Съветския съюз за мораториум върху разполагането в Европа на нови ядрени ракети със среден радиус на действие, за разширяването на зоната на мерки за укрепване на доверието във военната област, а при преговорите за ограничаване на въоръженията се опитват да получат едностранни изгоди в нарушение на принципа на равноправие, взаимната изгода и еднаквата сигурност на всички страни.

Разбира се, тези опити са не само авантюристични, но и обречени на пълен провал. Обаче те влошават рязко международния климат, увеличават опасността от война, водят до отвлечането на огромни материали, човешки и интелектуални ресурси от мирните области към военната подготовка.

Усложняването на международната обстановка се придружава от разюздана клеветническа кампания срещу държавите от социалистическата общност. С тези диверсионни пропагандни маневри агресивните империалистически кръгове се опитват да скрият от световната общественост, че именно те са истинските виновници за увеличаването на политическото напрежение в света.

Дванадесетият конгрес на Българската комунистическа партия, конгресите на останалите братски партии потвърдиха твърдата увереност, че в лицето на Съветския съюз, на страните от социалистическата общност делото на мира и прогреса има свои сигурни защитници. Приетата от XXVI конгрес на Комунистическата партия на Съветския съюз програма за мир за 80-те години на нашето столетие е насочена към намаляване на международното напрежение и укрепване на международната сигурност, към осуетяване на замислите и действията на реакционните сили, към спасяване на човечеството от самоубийствена термоядрена война.

Приемането на Обръщението от Върховния съвет на Съветския съюз в деня, когато се навършиха 40 години от вероломното нападение на хитлеристка Германия срещу Съветския съюз, има дълбок и символичен смисъл. Няма друг народ и друга страна, които да са изпитали в такава степен ужасите и страданията на Втората световна война. С цената

на живота на 20 милиона свои синове и дъщери, с цената на неизчислими разрушения и материални щети първата страна на победилия социализъм не само отстоя пред света своята миролюбива и съзидателна същност, но спаси човечеството от фашизма и помогна на десетки народи да извоюват своята независимост. Истинната, че Съветският съюз и мирът, както и социализмът и мирът са неделими, е добре известна както на приятели, така и на врагове.

Както неведнъж е отбелязвал др. Тодор Живков, за Българската комунистическа партия и Народна република България в настоящия момент няма по-важна и по-неотложна задача във външнополитическата област от задачата най-активно да се съдействува за предотвратяване на опасността от термоядрена война, за обуздаване на надпреварата във въоръжаването и за разоръжаване, за осигуряване на траен и справедлив мир на Балканите, в Европа и в света. След внушителния успех на Световния парламент на народите за мир, състоял се в София през есента на миналата година, през май т. г. нашата столица стана домакин на нова голяма международна среща-диалог „За разведряване, за мир и социален прогрес“. Забележителната реч на нашия пръв държавен и партисен ръководител др. Тодор Живков на срещата-диалог получи широк международен отзвук, превърна се в нов мощен призив за сплотяване на всички демократични и миролюбиви сили в борбата за мир и разведряване, срещу заплахата от нова, термоядрена война.

Нашият народ, както и народите на всички страни по света, иска мирно бъдеще за човечеството. Доказателство за това е обстоятелството, че първият външнополитически акт на Осмо Народно събрание е предлаганата декларация, с която ние, избраниците на българския народ, ще присъединим своя глас към настоящия призив в Обръщението на Върховния съвет на Съветския съюз към всички, които ратуват за мир.

Термоядрената катастрофа може да бъде избягната по пътя на преговорите: честни, равноправни, без предварителни условия или опити за диктат. Към такива преговори призовава парламентите и народите Върховният съвет на Съветския съюз. За такива преговори се обявяваме и ние, представителите на българския народ в Осмо Народно събрание.

Ние сме твърдо уверени, че българските комунисти, сдружени земеделци и безпартийни, целият български народ, единни и сплотени около ленинската априлска линия на Българската комунистическа партия, ще работят всеотдайно и енергично за осъществяване на решенията на Дванадесетия конгрес на нашата Благоевско-Димитровска партия. Успешното изграждане на развитото социалистическо общество в

Народна република България, съвместните миролюбиви действия на страните от социалистическата общност са нашият най-голям принос в запазването на световния мир.

Благодаря за вниманието! (Ръкопляскания)

Председателстващ Милена Стамболийска: Има думата за изказване народният представител Гиньо Ганев.

Гиньо Ганев: Другарки и другари народни представители! Наистина ще се помнят дълго тези юнски дни на заседанието на Върховния съвет на Съветския съюз. Всички ние, не само Народното събрание, целият наш народ сме завладени от особената атмосфера на нравственост и на отговорност за всяка човешка съдба и за съдбата на цялото човечество, която тръгна от залата на това заседание, за да се разпростре върху територията и чувствата на света.

Сякаш самото мълчание на станалите прави депутати, това тежко мълчание на преклонение и почит пред саможертвата на падналите в най-страшната в историята, но свещена не само за съветските, а за всички хора война, сякаш това мълчание произнесе спокойно, но властно, силно и решително призива към разума и съвестта за предотвратяването на ядрената катастрофа, за запазването на човечеството и на живота на земята.

Речта на най-големия миротворец на века ни — Леонид Брежнев, и Обръщението към парламентите и народите са не само изключително важни документи с неотекващ международен резонанс на одобрение и на подкрепа. Те се превръщат в организиращ фактор за умножаването и сплотяването, за въздействието и за действието на огромните сили на мира по целия разтревожен кръг на нашата планета. И това е вече знак на времето, резултат с действително глобално значение.

Апелът на съветския парламент звучи като повеля на деня. Трябва да остане и ще остане недовършен опитът на империалистическите кръгове да нарушат съществуващото военностратегическо равновесие, трябва да се прекрати тяхното антихуманно състезание във въоръжаването върху почвата и под почвата на една земя, пренаситена с оръжия, а в същото време — с все още ненаситени и гладуващи хора. Могат ли да се съпоставят високите човешки стремежи към мир и благоденствие, към спокойствие и развитие с ниските и користни подбуди на атомните милитаристи, готови да взривят достоянията на вековния прогрес? Новата инициатива на Съветския съюз защитава жизнените интереси на народите. До всяко непредубедено съзнание ще стигне неговата искрена воля за мир, събрана в ясната и силна декларация на Обръщението, че няма оръжие, което съветската държава да

не се съгласи да ограничи или да забрани върху взаимна основа, по споразумение с другите държави.

В нашето човешко слово понякога си служим, повече от литературни предпочитания, отколкото с чувство за реална мярка, с големите понятия за живота и цивилизацията, за планетата и за нейното бъдеще. Но днес става дума именно за тези понятия и за неповторимите стойности, които те съдържат, за нашата историческа отговорност — да останат те в живата употреба на нашия човешки език.

Обръщението на Върховния съвет на Съветския съюз още веднъж посочи, че атомната война, към която империалистите искат да тласнат света, е равнозначна на неговата гибел. Ако всяка война е празник на смъртта, то ядреният конфликт ще бъде този нейн празник, след който няма да има делници.

Тогава? Трябва всички хора с добра воля — а те са огромното мнозинство — да се борят за трайното тържество на идеите на мира.

Осигуряването на мира е най-висшата цел на съветската външна политика и с тази истина е написан текстът на Обръщението към парламентите и народите в света. Силни и неоспорими са думите, че мирът е общо достояние на човечеството, а в наше време — първото условие за неговото съществуване. Само с обща грижа той може да бъде запазен и затова представителните и другите ръководни органи на държавите, националните обществени сили и цялата световна общественост трябва още повече да се проникват от убеждението, че преговорите са единственият разумен способ за разрешаването на спорните проблеми. И това убеждение да бъде мотив за практически усилия, защото днес само пасивната загриженост за съдбата на мира е равна на безгрижие, а това значи — на отговорност и на вина. Такъв е ясният смисъл на Обръщението. Предупреждението и тревогата на неговото късо изречение „времето не чака“ обходи света и се превърна в парола за действие на миролюбивите сили.

Спирам се на мисълта в Обръщението, че законодателните органи на държавите имат прерогативи и авторитет да не допуснат нов тур на надпреварата във въоръжаването. Ето така всеки парламентарист се изправя пред собствената си отговорност за предотвратяването на опасността от война. В тези дни виушителни и спонтанни манифестации в много и много точки, градове и държави на земята изразително напомнят на парламентите и на парламентаристите за мирната воля на избирателите, за съзнанието на народите, че мирът не е привилегия, а най-висша всеобща ценност.

Ние, народните представители в българското Народно събрание, днес ще гласуваме единодушно — не може да има

съмнение в това — парламентарната декларация в отговор и в пълна подкрепа на Обръщението на Върховния съвет на Съветския съюз. По този начин ще дадем израз на единната воля на нашия народ да живее и да строи в мир своето зряло социалистическо общество, да влага реален принос в общото дело за осигуряването на световния мир, да следва неотклонно по този прав и чист път последователната и инициативна политика — априлската политика на Българската комунистическа партия.

Искам да се позова на отправните към целия наш народ думи на др. Тодор Живков пред Дванадесетия партиен конгрес, че ние в Народна република България възприемаме програмата за мир, приета от XXVI конгрес на Комунистическата партия на Съветския съюз, като своя програма и че като партия, държава и народ ще направим всичко тя да бъде претворена в живота. Обръщението на Върховния съвет на Съветския съюз е стойност от духовния фонд на тази забележителна, с голямо и трайно значение програма за мир на осемдесетте години на века. Тъкмо затова цялата наша общественост се присъединява безрезервно към всяка буква от текста на Обръщението и към неговия дух на упование и на гаранции за всеки човек и за всички хора.

Сякаш по пълномощие на днешното и на идващите поколения на човечеството Върховният съвет на Съветския съюз отправя повик в защита на изначалното и върховно право на хората на живот.

Съветската страна още веднъж издигна над планетата знамето на мира, което тя високо носи от първия ден на своето създаване. Под това знаме стои народът на социалистическа България. Това наше пълно и плътно единство на комунисти, сдружени земеделци и безпартийни, което сега, в изпълнение на решенията на Дванадесетия конгрес на Българската комунистическа партия, участва още по-активно — както се казва в проекта за декларацията — в укрепването на сигурността и на сътрудничеството между народите и страните в Европа и в света.

Благодаря! (*Ръкопляскания*)

Председателстващ Милена Стамболийска: Има думата народният представител Станка Шопова.

Станка Шопова: Уважаеми другарки и другари народни представители! Това, за което с дълбоко и искрено вълнение вземам думата, би могло да се изрази само с едно изречение — изцяло и безрезервно подкрепям проекта за Декларация на Народното събрание в отговор на Обръщението на Върховния съвет на Съюза на съветските социалистически републики към парламентите и народите за мир.

Но обсъждането на един толкова отговорен, с наистина глобално значение документ, по човешки ни задължава да кажем повече за онова, което мислим и което ни вълнува.

Не от другаде, а отново от Москва прозвуча гласът на разума, гласът на хуманизма. Прозвуча глас в името на настоящето и бъдещето на света за предпазването на планетата и цивилизацията от термоядрена катастрофа; за защита на най-естественото, най-необходимото, най-драгоценното — мира!

Върховният съвет на Съветския съюз изпраща своето послание до човечеството в напрегната, отежнена по вина на империализма и реакцията международна обстановка. Както винаги е било, от Декрета за мира през 1917 г. до ден днешен, Обръщението от 1981 г. и това послание на Съветския съюз е не само апел към съвестта на хората. То е и непоколеблива решимост мирът да бъде съхранен, да бъде надеждно защитаван. То е и страстен призив за борба в името на живота, за съвместни усилия и действия на миролюбивите сили; то е и предупреждение към истинските носители на агресията, милитаризма, международния тероризъм, хегемонизма.

За всеки българин, а и за всеки мислещ човек по света сигурно е ясно: Обръщението на Върховния съвет на Съюза на съветските социалистически републики и речта на неуморния миротворец — другаря Леонид Ильич Брежнев, още веднъж убедително потвърждават твърдата настойчивост и последователност, с която Комунистическата партия на Съветския съюз и съветската държава провеждат в живота Програмата за мир, за безопасност и сътрудничество между народите. Разбират, че това всъщност е и лична програма на всеки съветски човек — и на ветерана от Великата отечествена, и на строителя на Байкало-Амурската магистрала, на миньора, на машиностроителя и колхозника, на творците на космическата епопея.

Затова подкрепата на Обръщението има такъв всеобщ характер по целия свят.

Открито го приемат и младите хора, които по думите на нашия пръв партиен и държавен ръководител другаря Тодор Живков са „най-естествените и най-ентусиазирани борци за мир“.

Днешното младо поколение не е изживяло ужасите на световните войни, но то добре познава човеконенавистната същност на империализма и фашизма, на колониализма, расизма и апартейда. То по категоричен начин каза „не“ на нарастването на империалистическия военен потенциал, на увеличаването на военните бюджети на НАТО, на производството и разполагането в Западна Европа на ново американ-

ско ядрено оръжие, на политиката на агресия и диктат, на прилагането на сила в международните отношения.

Истинна международният авторитет на младежкото движение за мир през последните години нарасна толкова, че неговите акции не могат вече да бъдат игнорирани с лека ръка от управляващите кръгове на Запад.

„Ние не искаме да бъдем последното поколение на земята“ — така заявиха участниците в Световния форум на младежта и студентите за мир, разведряване и разоръжаване, проведен през месец януари т. г. в Хелзинки. Затова дадохме своя глас и ние, българските младежи, димитровските комсомолци. Даваме го и днес тук, пред Народното събрание.

Изцяло подкрепяме последователната, конструктивна и миролюбива външна политика на Българската комунистическа партия, на нейния Централен комитет и се гордеем, че в тази противоречива и сложна епоха начело на нашата партия и държава стои др. Тодор Живков, един от най-авторитетните политически дейци на нашето време, който с присъщата му марксистко-ленинска принципност и прозорливост има забележителен дял в укрепването на мира, в задълбочаването на сътрудничеството и разбирателството на Балканите, в Европа и в света.

В речта си по вътрешната и външната политика на Народна република България преди две години пред десетата сесия на Седмо Народно събрание др. Тодор Живков посочи, че „едновременно с борбата за социализъм се разгръща невиджана по мащаби и настойчивост борба за мир“. Априлската генерална линия на партията в областта на външната политика дава на нашия народ, на нашата младеж високото самочувствие на активни участници в тази борба, на творци и създатели на мирния труд на родината. Тази линия създава високия международен авторитет на нашата страна в света. Тя именно направи малка България големия и всепризнат домакин на международната детска асамблея „Знаме на мира“, на международните писателски форуми, на Световния парламент на народите за мир, на редица други инициативи, които имат свой принос за укрепването на международния климат.

Младото поколение на социалистическа България върви твърдо по този априлски път. Верни на революционните и интернационалните традиции на Българската комунистическа партия, ние ще следваме нейния изпитан и животворен външнополитически курс; ще воюваме за него, а ако се наложи — ще защитаваме мирните завоевания на социалистическа България и с цената на най-скъпото си.

Ние вярваме, че новите мирни съветски предложения и инициативи ще намерят жив отклик не само сред нас, българските младежи, но и сред венчки наши връстници по све-

та. И това е така, защото всички ние искаме да се реализираме в труда, в мирното съревнование между народите; да осигурим чисто небе за децата си — за родените, и за тези, които ще се родят. Ето защо за нас Обръщението на Върховния съвет на Съюза на съветските социалистически републики е с пряк адрес и към младежите и девойките от всички страни.

Искам да ви уверя, че Димитровският комунистически младежки съюз ще допринесе за пропагандирането и реализирането в живота на принципната миролюбива ленинска политика на Съветския съюз, на Народна република България и другите братски социалистически страни, за укрепване на международното прогресивно и демократично младежко и студентско движение в името на борбата за мир, сигурност и сътрудничество между народите, в борбата за социализъм. За да бъде като в хубавата детска песен: „Нека винаги има слънце! Нека винаги има мама“.

Благодаря за вашето внимание. *(Ръкопляскания)*

Председателстващ Милена Стамболийска: Има думата за изказване народният представител Владимир Стойчев.

Владимир Стойчев: Уважаеми другарки и другари народни представители! Мисля, че всички сме убедени, че народите в целия свят ще възприемат с радост, с вяра и с надежда посланието на Върховния съвет на Съветския съюз. В това послание съветските другари с обичайната им скромност и със свойствения им такт не споменават нещо, което не трябва да забравят подпалвачите на нова война. Не споменават вътре, че съветските народи се борят за мир, но не се страхуват от войната. Не се страхуват, защото всички знаят, че както в далечното и в близкото минало са се потвърждавали, така ще се потвърждават винаги и занапред думите на Александър Невски: „Който дойде при нас с приятелски протегната ръка, ще срещне сърдечното гостоприемство на руските народи. Който дойде с изваден меч, от меч ще загине.“ Тези думи потвърждава миналото — и големият пълководец Наполеон, и глупавият и суетен германски император Вилхелм, и налудничавият бандит Адолф Хитлер, и тримата в руската земя си строшиха главите.

Това трябва да помнят подпалвачите и подстрекателите към въоръжение и към нова война. Трябва да помнят съдбата на други, по-големи и по-запалени войнолюбци от тях, да помнят съдбата на обесения с главата надолу Мусолини, да помнят Нюрнберг, да помнят бесилките, на които висяха хитлеристките главатарии. Да помнят и друго, че тук, на Балканския полуостров, има един народ, българският народ, който може да е малоброен, но голям по своята непоколебима

привързаност към двойния си освободител — великия Съветски съюз. Този народ е правил много за запазването на мира.

Всички помним, че до неотдавна се говореше, че Балканският полуостров е барутният погреб на Европа. Днес благодарение на български инициативи този полуостров става оазис на мир, на култура, на интернационална дружба. Българският народ ще продължава усилията си за запазването на мира. Но и нашият народ не се страхува от войната. Висок е неговият дух, великолепни са моралните му сили. Елементите, които създават тези сили, са многобройни. Позволете ми да спомена някои само.

Състояният се напоследък конгрес на Българската комунистическа партия показва вярата на българския комунист, че скоро в целия свят ще тържествува марксизмът-ленинизмът. Този конгрес ни показва авторитета, с който се ползува Българската комунистическа партия сред прогресивните хора от целия свят.

В изказванията на 125 чуждестранни делегации ние слушахме с радост и с гордост за уважението и симпатиите, с които навред в света се ползува нашият партнен и държавен ръководител Тодор Живков.

Втори елемент е конгресът на Земеделския съюз. В този конгрес пролича единомислното на комунисти и земеделци, единомислието по всички въпроси, касаещи вътрешната и външната политика на България. Радваме се да слушаме за това единомислие, защото то поражда единодействие, а единодействието осигурява успех.

Друг елемент са изборите, победата на Отечествения фронт, която ни събира в тази свещена сграда. Тази победа беше една великолепна проява на патриотичната сплотеност на нашия народ, сплотеност в името на мира и на прогреса, сплотеност в името на правдата и свободата.

Друг елемент, който създава моралните ни сили, е нашата външна политика. Тя се очертава с четири слова — дружба със Съветския съюз. Тази политика не е партийна повеля, тя е повеля — позволете ми да употребя тук думи, които съм слушал в изказване на нашия председател др. Станко Тодоров: „тя е повеля на нашата историческа съдба“.

Преди 1000 години българи и руси са се сражавали ръка в ръка срещу общи врагове. Преди 100 години русите ни освободиха от 500-годишно робство. В борбата за нашето освобождение 100 000 руски богатири загинаха и днес спят вечния си сън тук, на българска земя. При Стара Загора, Шейново, на Шипка български опълченци и руски войни с камъни отбиваха бесните атаки на вражеските пълчища. Преди 36 години техни правнуци и внуци далеч оттук, на северния бряг на Драва, отново смесваха юначната си кръв и с

нея спояваха още по-здраво неразрушимия бетон на българо-съветската дружба.

И още един елемент. Нашият народ не забравя думите, с които народният поет Иван Вазов се обръщаше към Русия, а Русия — това е днес Съветският съюз: „О, бъди ни покровител и защитник, и спасител“ — се провикваше той. Спасител ни е бил два пъти, покровител и защитник ни е днес. И при такава защита българският народ може спокойно да работи, спокойно да почива, защото несъкруσιμο е могъществото на съветската страна.

Уважаеми другарки и другари народни представители! От 9 септември до днес българският народ върви по пътя, който му посочи безсмъртният Георги Димитров. Пътят беше стръмен и трънлив, но българският народ под водачеството на своята изпитана в дълга и кървава борба с мракобесието Комунистическа партия преодоляваше трудностите и в кратък срок създаде чудесата, с които днес се гордеем и на които се радваме. По този път ще продължим. Той още е стръмен, по него има още много пречки, но той е вече ярко осветен от блясъка на досегашни постижения и победи. Ярък е този блясък, другарки и другари. Не може и няма да има объркване на пътя.

Позволете ми накрая да използвам една нерадостна за мен привилегия, а именно, че съм най-възрастният тук между вас, за да предложа на всинца ви бодро, единодушно да гласувате за прочетената тук от нашия председател декларация. Да пожелае на всинца ви да продължавате по славния деветосептемврийски път, дружно и ръка в ръка, за радост на народа ни, за страх на враговете. (*Продължителни ръкопляскания*)

Председателстващ Милена Стамболийска: Желаете ли още някой народен представител да се изкаже по проекта за Декларация на Народното събрание на Народна република България? — Няма желаещи.

Пристъпваме към гласуване.

Народните представители, които приемат предложената от парламентарните групи на Българската комунистическа партия и Българския земеделски народен съюз декларация, моля да гласуват. Има ли против? — Няма. Има ли въздържали се? — Няма.

Декларацията се приема единодушно. (*Ръкопляскания*)

Председател Станко Тодоров: Преминаваме към обсъждане на следващата точка от дневния ред:

Законопроект за амнистия.

(Мотивите и текстът на законопроекта — вж. приложението)

За доклад от името на вносителите има думата др. Тодор Живков, председател на Държавния съвет на Народна република България.

Тодор Живков (посрещнат с ръкопляскания): Другарки и другари народни представители! На вниманието на Народното събрание се внася законопроект за амнистия. Законопроектът е свързан с 1300-годишнината на България и е продиктуван от благородния стремеж на нашата държава, на народната власт да проявят още веднъж своя дълбок хуманизъм към онези лица, които са извършили нарушения спрямо законите на нашето социалистическо общество.

Позволете ми да споделя някои съображения и мотиви във връзка с вноса за разглеждане законопроект.

Другарки и другари! Дванадесетият конгрес на Българската комунистическа партия отчете исторически завоевания във всички области на обществения живот. Нашият народ свързва всички свои успехи с ръководната роля на Българската комунистическа партия в обществото и държавата, утвърдена с Конституцията. В своята 13-вековна история България никога не е достигала такава висока степен на икономическо, политическо и културно развитие.

Животът доказва: верността към марксизма-ленинизма, единството на партията и народа, способността да се откриват и своевременно решават назрелите проблеми, последователното прилагане на принципите на социалистическия демократизъм са главните условия за непрекъснатия подем на страната. Именно поради това нашето общество се развива стабилно и уверено без каквито и да било вътрешни сътресения.

Политическата система на Народна република България се гради върху фактическото участие на трудещите се в социалното управление на всички равнища и във всички форми. Не на думи, а на дело нашият народ пряко и чрез представителните органи участва в управлението на своята държава.

У нас правата и свободите на гражданите са осигурени и гарантирани. В буржоазното общество основната тенденция е непрекъснато да се стесняват и ограничават правата на трудещите се. Капитализмът показва неспособността си да гарантира осъществяването даже и на официално признатите права на обикновените трудови хора. На буржоазното общество с характерната за него правна несигурност постоянни спътници са организираната престъпност, корупцията, злоупотребите с властта.

Дори и най-бегло да се проследи развитието на нашето социалистическо законодателство, ще се види, че политическите, социалните, културните и другите права на гражданите постоянно се разширяват, постоянно се увеличават и гаранциите за тяхното осъществяване.

Социалистическата законност означава както твърдо и неотклонно опазване на социалистическия обществен строй като цяло, така и отстояване на правата на всички граждани.

Нашата държава, органите на правосъдието и прокуратурата няма да позволят да се руши социалистическият строй, да се посяга върху завоеванията на трудещите се, върху техните свещени права и свободи. Нашата държава и нейните органи няма да позволят това никому, от каквито и подбуди да се ръководи той, под каквито и лицемерни фрази да се прикрива.

Порасналото идейно-политическо, нравствено и правно съзнание на гражданите и постоянните грижи на държавните и обществените органи за защита на техните права и свободи укрепват социалистическата законност. Всичко това издига престижа на Народна република България като развита правова държава.

С удовлетворение можем да отбележим, че престъпността в нашата страна намалява. В процеса на изграждането на развито социалистическо общество нараства въздействието на обективните условия за ограничаване на престъпленията и на другите правонарушения. Социалистическата държава полага последователни усилия за предотвратяване на престъпленията. Коефициентът на престъпност в България е един от най-ниските в света. Данните сочат също така, че само 5 процента от осъдените са лишени от свобода за повече от три години. С други думи преобладаващата част от престъпленията у нас не са тежки.

Независимо от това, докато има престъпления, ще има и наказания, защото наказанието е мярка за защита на обществото и на отделния гражданин. Същевременно когато престъплението е извършено, нашата държава полага грижи за превъзпитание на нарушителите, за връщането им в обществото като пълноценни труженици.

Ето такава е целта на пристъпа вече от Държавния съвет решение за разширено помилване на осъдените на лишаване от свобода.

Такава е целта и на законопроекта за амнистия.

Ние преценяваме законопроекта за амнистия като важен политически и хуманен акт.

Амнистирането на престъпления с невисока степен на обществена опасност освобождава виновните от наказателна отговорност и от последиците на присъдата. То им предоставя

пълна възможност да се включат отново в живота и в социалистическия труд като пълноправни граждани. Ние сме убедени, че на този дълбоко човечен акт амнистираните ще отговорят достойно с труда и с делата си, ще спазват законите и ще предпазват и другите от нарушения.

Особено важно политическо значение има предвиденото в законопроекта освобождаване от отговорност на онези български граждани, които без разрешение на съответните органи са излезли от страната или не са се завърнали от чужбина в установения срок.

Както знаем, западната пропаганда постоянно призовава гражданите на социалистическите страни, в това число и на Народна република България, да напускат своето отечество. Но там, както също така е добре известно, ги очаква тежката съдба на емигранти, загубили род и родина. Именно там мнозинството от тези граждани разбира, че няма такава капиталистическа страна, която може да замени социалистическото отечество. Повечето от тях осъзнаха грешката си и се завърнаха. Сега ние подаваме ръка и на останалите, даваме им още една възможност да се завърнат в своите домове, при своите семейства.

Нашата социалистическа държава е готова да им прости заблудите и грешките, да ги приобщи отново към народа и страната, които са ги създали и отгледали, за да дадат своя дял в по-нататъшното изграждане на Народна република България.

Другарки и другари! Приемането на Закона за амнистия от Народното събрание ще бъде още един красноречив израз на социалистическия хуманизъм.

Като имате пред вид изложените съображения и мотиви, моля народните представители да гласуват за законопроекта за амнистия. *(Ръкопляскания)*

Председател Станко Тодоров: За доклад от името на Законодателната комисия има думата народният представител акад. Ярослав Радев, председател на комисията.

Ярослав Радев: Другарки и другари народни представители! Законодателната комисия на свое заседание разглежда законопроекта за амнистия, внесен от председателя на Държавния съвет др. Тодор Живков, и не прави предложения за допълнения и изменения по него.

Председател Станко Тодоров: Преминаваме към разисквания по законопроекта.

Има думата народният представител Пенчо Кубадински.

Пенчо Кубадински: Другарки и другари народни представители! Днес Народното събрание обсъжда един законопроект с голяма важност — законопроекта за амнистия.

Самият факт, че проектът е разработен и се внася от генералния секретар на Централния комитет на Българската комунистическа партия и председател на Държавния съвет Тодор Живков, подчертава значението на този не само юридически, но и политически и социален акт.

Другарки и другари! Законопроектът за амнистия има своето дълбоко основание в силата на нашата социалистическа държава и в единството и сплотеността на целия наш народ около априлската политика на Българската комунистическа партия. Той се свързва с принципите на социалистическия хуманизъм, с нашата социалистическа демокрация, ярко манифестирана още веднаж в току-що произведените общи избори.

Неотдавна ние преживяхме вълнуващите дни на Дванадесетия партиен конгрес. Като анализира крупните успехи на страната, постигнати през последната седма петилетка, най-плодоносния период в социалистическото строителство на родината, конгресът обсъди и прие широка внушителна програма за по-нататъшното развитие на производителните сили, за процъфтяване на науката, образованието и културата. Особено внимание конгресът отдели на по-нататъшното повишаване жизненото равнище на трудещите се — проблем, който залегна в главната политическа задача на осмата петилетка. И няма съмнение, че трудещите се в Народна република България от градове и села, от институти, ведомства и учреждения ще съумеят да претворят в дела внушителната програма, вложена в Тезисите на конгреса, за развитието на страната през осмата петилетка и до 1990 г., за изграждането на развито социалистическо общество у нас, в тясно сътрудничество със страните от социалистическата общност, в нерушима дружба със Съветския съюз. Дванадесетият конгрес по достойнство отбеляза 25-годишнината на Априлския пленум на Централния комитет на партията и посочи още веднъж неговата историческа роля, заслугите на твореца на ленинската априлска линия др. Тодор Живков за социалистическия разцвет на родината.

Ние живеем и творим в юбилейната 1981 г., годината, през която се навършват тринадесет века от създаването на българската държава. Целият наш народ е обхванат от гордост и удовлетворение от всестранните ни успехи в социалистическото строителство, от порасналия международен авторитет на Народна република България, и чествува юбилея с висок трудов ентузиазъм, с чувство на кристален патриотизъм изпълнява партийните предназначения. Вече бяха отбелязани няколко тематични дни, посветени на славния юбилей,

предстоят и тържества, когато нашият народ, както и многобройните ни приятели от чужбина ще чествуват 13-вековния юбилей на нашата древна и млада родина.

В тази обстановка на всенароден политически и трудов подем, при небивал оптимизъм, завладял трудещите се от цялата страна, когато целият наш народ уверено изгражда още по-щастливото си бъдеще, сплотен около своята родна комунистическа партия, ние разглеждаме важния въпрос — да бъдат амнистирани граждани на Народна република България, нарушили в една или друга степен законите на страната.

Другарки и другари народни представители! Амнистията е юридически акт от първостепенно значение и затова се утвърждава със закон от Народното събрание. По силата на Конституцията на страната само върховният орган на социалистическата ни държава може да дава амнистия. Това е така, защото амнистията е важно политическо събитие, акт с изключителна политическа насоченост. Да пристъпи към амнистия може само онази държава и власт, която чувства сили в себе си, крепка опора в народа и е дълбоко уверена в днешния си ден и в утрешното си бъдеще. Амнистията е опрощаване, опрощаване от името на държавната власт, от името на целия народ за престъпления, извършени от отделни граждани на страната.

Амнистията е високохуманен акт, изява на великодушието, на грижите на партията и народната власт за хората, в случая за онези, които по една или друга причина са пристъпили законите на страната, влезли са в противоречие с тях и с обществото и справедливо им е потърсена наказателна отговорност.

Амнистията има и дълбоко възпитателно значение. Амнистирайки отделни граждани, нашата власт им дава възможност сами да се вгледат в себе си, да оценят поведението си, постъпките си и по достойнство да оценят жеста на опрощаването, това, че народът ги освобождава от изтърпяване на наложено или предстоящо наказание.

Амнистията засяга не само амнистираните. Нейната цел е да облекчи участието на извършителите на различни престъпления, които не представляват голяма опасност за обществото. Тя цели същевременно да помогне на тези хора да се върнат в своите работни места, да приобщат усилията си към усилията на целия народ в социалистическото строителство. В това отношение особено голяма е възпитателната роля на трудовите колективи и на обществените организации.

Другарки и другари! Предлаганият законопроект амнистира една немалка категория престъпления. Това са умишлени или непредпазливи деяния с ниска степен на обществено

на опасност и които не са свързани със значителни вредни последици.

Законопроектът има важно политическо значение и от друго гледище. В него е записано, че амнистия се дава и на онези български граждани, които без разрешение от съответните органи са напуснали страната, както и на онези, които са излезли от страната с разрешение, но не са спазили определения срок за завръщане в родината. Много от тези лица, подложени на чуждата вражеска пропаганда там, в капиталистическия „рай“, са имали възможност да осъзнаят последиците от своите грешки. Голям е броят на онези, които изразяват желание да се завърнат в родните места, да се завърнат при бащи и майки, при братята и сестрите си. Но тях ни възбужда отговорността за това, че са нарушили законите на социалистическа България. С новия закон, който ние ще приемем, се гарантира безпрепятствено завръщане на тези хора в родината. Опрощават им се провиненията и им се предоставя възможност отново да се върнат и работят в своята страна, в нашата страна.

Предлаганата амнистия е израз на дълбокия демократизъм на нашия обществен строй, на грижите на партията и правителството за човека, за гражданите на Народна република България, за по-нататъшното укрепване морално-политическото единство на нашия народ.

Искам да изразя моето мнение, че този акт — Законът за амнистия, който ние приемаме в юбилейната година, ще бъде посрещнат със задоволство както от всички онези, които ще се възползват от амнистията, така и от техните близки и познати, от цялата наша социалистическа общественост, от нашата социалистическа държава.

Сега, след историческия Дванадесети конгрес на партията и в юбилейната 1981 г., ни подхожда и ни прави чест да приетълпим към такова великодушие, да проявим такъв висок хуманизъм и политическа зрелост, приемайки закон за амнистия.

Благодаря за вниманието! *(Ръкопляскания)*

Председател Станко Тодоров: Има думата народният представител Светла Даскалова.

Светла Даскалова: Другарки и другари народни представители! Законопроектът за амнистия, който сега разглеждаме, е важен политически и държавен акт. Фактът, че той е внесен в Народното събрание от председателя на Държавния съвет на Народна република България д-р. Тодор Живков, широко и задълбочено мотивиран и разяснен лично от него, доказва по категоричен начин неговото значение като нова,

голяма проява на социалистическия хуманизъм и на дълбоко демократичния характер на нашата социалистическа държава.

Предлаганата амнистия е израз на здравето и непоколебимо морално-политическо единство на нашия народ около Българската комунистическа партия и народното правителство. Тя е резултат на забележителните успехи на нашата страна във всички сфери на общественно-политическия, икономическия и културния живот по пътя на изграждането на зрелия социализъм, на все по-пълното задоволяване на духовните и материалните потребности на човека. Тя е резултат на утвърждаващия се повсеместно социалистически начин на живот, на израстването на новия човек на социализма, на широките гаранции за защита на правата и законните интереси на трудещите се при условията на реалния социализъм.

Законопроектът за амнистия е същевременно доказателство за големите възможности на нашето общество да възпитава и превъзпитава гражданите, като използва все повече мерки за обществено въздействие и превантивни мероприятия в борбата срещу престъпленията и другите отрицателни прояви.

Амнистията като акт на великодушие към извършилите престъпни деяния лица е възможна и поради ликвидирането на коренните причини на престъпността в социалистическото общество и свързаната с това закономерна тенденция на намаление на престъпността. След историческия Априлски пленум на Централния комитет на Българската комунистическа партия от 1956 г. коефициентът на осъдените в Народна република България значително намаля и сега е един от най-ниските в света. У нас не съществува организирана престъпност. Тероризмът и бандитизмът са непознати явления. Съществува атмосфера на спокойствие и сигурност сред населението в цялата страна. Преобладава леката и нетежката престъпност. Така за 1980 г. от осъдените лица 50,3 на сто са осъдени на лишаване от свобода до една година, значи повече от половината от осъдените лица, 14,7 на сто — до три години, а над три години — както каза др. Тодор Живков — по-малко от 5 на сто. Останалите лица са осъдени на наказание без лишаване от свобода. Широко се прилага и условното осъждане. Особено значение, другарки и другари народни представители, има обстоятелството, че в нашата страна всъщност няма политическа престъпност срещу социалистическия обществен строй. Предложеният законопроект за амнистия още веднъж доказва непреходното значение на Априлския пленум за развитието и задълбочаването на социалистическата демокрация, за укрепването на социалистическата законност.

Другарки и другари народни представители! Лицата, чиято наказателна отговорност амнистията ще засегне, са пет категории:

1. Безусловно се амнистират извършените до приемането на закона умишлени престъпления, наказуеми по Наказателния кодекс с лишаване от свобода до една година или по-леко наказание, както и непредпазливите престъпления, за които е предвидено лишаване от свобода до три години.

2. За умишлените престъпления, за които е предвидено наказание лишаване от свобода от 1 до 3 години, и за непредпазливите престъпления от 3 до 5 години амнистията се прилага при условие деецът преди това да не е бил осъждан за престъпление от общ характер на наказание лишаване от свобода.

3. По отношение на непълнолетните кръгът на засегнатите от амнистията престъпления е значително по-широк, защото за тях съгласно чл. 63 от Наказателния кодекс наказанието лишаване от свобода до 10 години, предвидено за пълнолетните, се заменя с лишаване от свобода до три години. Поради това амнистията ще се приложи по отношение на голям брой непълнолетни, извършили престъпни деяния.

Що се касае до престъпленията, законопроектът не изхожда от техния вид, а от невисоката степен на обществена опасност. Мерадавна е санкцията, установена в закона, а не конкретното наказание, което съдът е наложил. Така например амнистията няма да се приложи по отношение на лице, осъдено до една година, ако в закона за извършеното от него умишлено престъпление е предвидено наказание над една година. Това важи съответно и за непредпазливите престъпления.

4. Амнистират се всички престъпления, за които е предвидено наказание без лишаване от свобода, като поправителен труд, глоба, задължително заселване и др.

5. Амнистират се и една категория конкретно указани по вид престъпления, а именно свързаните с незаконно излизане или незавръщане в страната. Тези престъпления трябва да са извършени от български граждани до приемането на този закон и те да са се завърнали или да се завърнат доброволно в страната до 31 декември 1983 г. По такъв начин нашата народна власт отново създава благоприятни възможности за тези, които са осъзнали престъпността на своето поведение, да могат да се завърнат в своята родина и да се включат в социалистическото строителство. При това тези деяния се амнистират и когато са извършени от лица, които са били лишени от българско гражданство.

Какви са последиците от предвидената в проекта амнистия?

Съгласно чл. 83 от Наказателния кодекс амнистията или заличава престъпния характер на определен вид извършени деяния, или освобождава от наказателна отговорност и от последиците на осъждането за определени престъпления. Разглежданият законопроект предвижда амнистия от втората категория: деянията, които той визираща, са и продължават да бъдат престъпления. Тъкмо по тази причина амнистията действа ограничено с оглед на времето от извършването на деянието, а именно до приемането на закона от Народното събрание.

Непосредственото действие на амнистията се изразява в следното. Ако за извършеното престъпление до приемането на закона не е било възбудено наказателно преследване, то въобще не може да бъде започнато. Ако е образувано наказателно производство, то ще бъде прекратено.

Влязлата в сила осъдителна присъда няма да се приведе в изпълнение, а изпълнението на наказанието ще се прекрати.

Не по-малко съществен обаче е фактът, че амнистията във всички случаи безусловно освобождава деца от последиците на осъждането. В това отношение амнистията има радикално действие. Лицата, засегнати от нейното действие, не ще се считат вече за осъждани. Присъдите няма да се вписват повече в издаваните им свидетелства за съдимост.

Законът предвижда обаче известно ограничаване на действието на амнистията относно имуществените елементи на наказателната отговорност. Конфискуваните имущества и глобите, наложени с влязла в сила присъда и събрани до момента на влизане в сила на амнистията, не се връщат. Това важи и за отнетите в полза на държавата вещи, които са били средство или предмет за извършване на умислените престъпления. От друга страна, това означава, че несъбраните глоби не подлежат на събиране.

Другарки и другари народни представители! Нашето социалистическо общество притежава огромни възможности за поправяне и превъзпитане на лицата, нарушили социалистическата законност и правов ред. В тази насока то проявява снизхождение винаги, когато това е възможно и оправдано. Трябва да се подчертае обаче, че даването на амнистия съвсем не означава отслабване на борбата срещу престъпността. Поради това амнистията няма да засегне извършителите на тежки престъпления и опасните рецидивисти.

Настоящата 1981 г. е за нашата страна, за нашия народ година на славни юбилей, година на забележителни политически събития. Навършиха се 25 години от историческия Априлски пленум на Централния комитет на Българската комунистическа партия. Изминалият четвърт век е ярко и безспорно доказателство за животворната роля на априлската линия

във всички области на живота, за неуморната дейност на нейния вдъхновител и осъществител, генералния секретар на Българската комунистическа партия и председател на Държавния съвет на Народна република България др. Тодор Живков.

Проведе се Дванадесетият конгрес на БКП, който е най-крупното политическо събитие в живота на нашата страна за годината. Неговите решения са политическа и практическа програма за по-нататъшното изграждане на зрелия социализъм.

Предстои тържественото чествуване на 90-годишнината от създаването на Българската комунистическа партия и на 13-вековния юбилей на българската държава. Всички тези исторически събития обуславят и приемането на такъв хуманен акт, какъвто е предлаганата амнистия. Този важен политически акт ще бъде още една изява на грижите на Българската комунистическа партия и на нашата държава към човека и ще издигне престижа на нашата страна.

Поради всички тези съображения, другарки и другари народни представители, изказвам от името на парламентарната група на Българския земеделски народен съюз пълно одобрение на законопроекта и заявявам, че ще гласуваме единодушно за неговото приемане. *(Ръкопляскания)*

Председател Станко Тодоров: Има думата народният представител Пенчо Костурков.

Пенчо Костурков: Другарки и другари народни представители! На настоящата сесия на Народното събрание пред нас е поставен за обсъждане и приемане един важен законопроект, който се свързва с всестранныте успехи и възходящото развитие на нашето социалистическо общество. Това е законопроектът за амнистия, внесен от председателя на Държавния съвет Тодор Живков.

Нашата страна в продължение на 100 години съществуване като трета българска държава знае да са гласувани от Народното събрание редица амнистии, свързани с политически събития и тежки борби. Повечето от тези амнистии на времето бяха наложени под напора и волята на народните маси в годините на буржоазните управления и монархо-фашистки режими, а някои и със съдействието на международната демократична общественост.

Предлаганата амнистия от Държавния съвет е във връзка с историческата дата — 1300-годишнината от създаването на българската държава. Тя се внася също и по повод на други бележити събития за нашия народ в последно време, а именно 90-годишнината от основаването на Българската комунистическа партия, 25 години от Априлския пленум на

Централния комитет на партията. Законопроектът е неразривно свързан и с историческите по своето значение решения на проведения неотдавна Дванадесети конгрес на партията.

Със законопроекта се предлага да се даде амнистия за умишлените престъпления, за които по закона се предвижда наказание лишаване от свобода до една година, и за непредпазливите престъпления, наказуеми с лишаване от свобода до три години. Предвижда се също така да се амнистират умишлени престъпления, за които е предвидено наказание лишаване от свобода от една до три години, и за непредпазливи престъпления, наказуеми с лишаване от свобода от три до пет години, ако извършителите на тези престъпни деяния не са осъждани преди това за престъпления от общ характер. Очевидно е, че се касае да бъдат амнистирани престъпления, които по своето естество са със сравнително ниска степен на обществена опасност.

В чл. 2 от законопроекта се предвижда също да бъдат амнистирани и престъпления, извършени от български граждани, които без разрешение на съответните органи са излезли от страната или ако са излезли с разрешение на тези органи, не са се завърнали в страната след изтичането на установения срок. От този текст е видно, че се създава възможност за български граждани, които по различни причини и съображения и най-често по авантюристични подбуди са напуснали страната, да се завърнат в родината си.

От категориите за амнистираните деяния, а също и от мотивите на законопроекта става очевидно, че съображенията за предлаганата амнистия имат хуманен характер и са израз на социалистическия демократизъм, от който е проникнат нашият обществен строй. С този акт се дава възможност на осъдените граждани за престъпления с ниска степен на обществена опасност да излязат на свобода, както и на напусналите страната лица без разрешение на съответните органи да се завърнат в родината.

Приемането от Народното събрание на законопроекта за амнистия ще бъде още една проява на социалистическия хуманизъм. Това е и един политически акт, който ще издигне още по-високо престижа на нашата страна.

Едно важно съображение за даване на тази амнистия е увереността, че нашата социалистическа общественост има големи възможности за превъзпитанието на лица, отклонили се от социалистическия правов ред и начин на живот, и да ги насочи към обществено полезен труд.

Нашата страна се намира днес на такъв висок етап на икономическо, социално и културно развитие и политическо съзнание, съществува такова единство на партия, власт и народ, което ярко бе демонстрирано и на състоялите се на

7 юни т. г. законодателни избори, че амнистията не ще се отрази неблагоприятно на обществената дисциплина и правовия ред в страната.

Във връзка с това трябва да се подчертае мястото и ролята на общественно-политическите организации, за да окажат съответно въздействие върху амнистираните лица с оглед те да станат достойни граждани на нашата страна.

По изложените съображения убеден съм, че народните представители единодушно ще гласуват предложения законопроект за амнистия. *(Ръкопляскания)*

Председател Станко Тодоров: Има думата народният представител проф. Борис Спасов.

Борис Спасов: Уважаеми другарки и другари народни представители! Закон за амнистия не се гласува често. Обикновено такъв закон се приема във връзка с важни политически, културни и исторически събития. Календарът на настоящата година е оцветен с редица дати, свързани с важни събития от историята на нашия народ и на българската държава.

Но аз искам тук да отбележа освен тези юбилейни събития, за които вече стана дума, за които се говори в мотивите към законопроекта и които бяха отбелязани от ораторите, изказали се преди мен, една друга юбилейна дата. Днес, на 7 юли 1981 г., се навършват точно 10 години от създаването на Държавния съвет и от избирането на др. Тодор Живков за председател на Държавния съвет. *(Ръкопляскания)* Приемането на Закон за амнистия, внесен в Народното събрание от председателя на Държавния съвет, ще бъде достоен начин за ознаменуването на тази юбилейна дата.

Уважаеми другарки и другари народни представители! Амнистията, както беше отбелязано съвършено правилно, е важен политически и юридически акт. Амнистията преустановява действието на Наказателния кодекс за определен период от време по отношение на определени престъпни деяния. Тя няма декриминализиращ характер. Тя обикновено не преквалифицира деянията.

Имаме една амнистия, която беше гласувана непосредствено след 9 септември, която беше с друг характер. Тя именно доведе до преквалификация на деянието. Защото осъдените преди 9 септември от фашистките съдилища борци за народна свобода въз основа на Закона за защита на държавата, Закона за защита на нацията и други фашистки закони, след 9 септември не можеха да се считат за извършили престъпни деяния. И поради това амнистията след 9 септември преквалифицира съответните деяния. Сега нещата, както това беше изтъкнато и от министъра на правосъдието, стоят

малко по-иначе. Тази амнистия, която ние евентуално ще гласуваме, ще има друго значение и друг характер. Тя ще освободи от наказателна отговорност съответните лица, които ще бъдат засегнати от амнистията.

Но ако това, което се каза дотук, се отнася общо до амнистията, то всеки закон за амнистия има своя характеристика, има свои особености. Тези особености са посочени твърде красноречиво в мотивите към законопроекта. Те бяха изтъкнати и от някои от народните представители, които говориха преди мен. Аз няма да повтарям това, което те казаха. Но все пак искам да отбележа някои от характерните особености на законопроекта, който ние обсъждаме.

Преди всичко този законопроект използва два критерия при определянето на деянията, по отношение на които ще се разпростре амнистията. Единият критерий е установен в чл. 2 на законопроекта. В него са фиксирани конкретно престъпните състави, по отношение на които се дава амнистия. Това са престъпни състави, свързани с незаконно напускане на нашата страна или с лица, напуснали законно страната, но не се завърнали в законния срок. Другият критерий, другият подстъп при определянето на деянията, които ще бъдат амнистирани, е този на чл. 1. Там вече не се посочват конкретно съставите, а се определя максималният размер на наказанието, предвидено от закона, съобразно с което ще бъде амнистирано или няма да бъде амнистирано престъпното деяние. Този начин на определянето на съставите позволява да бъдат засегнати от амнистията широк кръг деяния и следователно разширява значително обема на амнистията.

Една втора особеност на законопроекта, върху която искам да спра вашето внимание, се отнася до това, че могат да бъдат амнистирани лицата, които са извършили съответните престъпни деяния до деня на приемането на закона, т. е. до днес, макар че законът ще влезе в сила няколко дни по-късно, от деня на неговото обнародване в Държавен вестник. При това положение, ако някой извърши престъпно деяние, което се засяга от амнистията от днес до обнародването на закона в Държавен вестник, то това деяние няма да се амнистира. Само извършените до днес деяния ще бъдат амнистирани. И това е свършено логично и естествено, защото някои могат да се възползват от обстоятелствата, че се гласува Закон за амнистия, и да побързат да извършат евентуално някое престъпление. *(Оживление)*

Една друга особеност на закона се отнася до следното. Както вече изтъкнах, определя се крайният момент, в който може да бъде извършено престъпно деяние, което да бъде амнистирано, но законът не посочва началната дата на действието на амнистията, което означава, че амнистията се раз-

простира по отношение на всички деяния, визирани от текста на Закона за амнистия, независимо от това кога те са извършени. Може да са извършени преди много години, но щом като те се засягат от амнистията, тези деяния ще бъдат амнистирани. Това отново подчертава широкия обхват на действието на Закона за амнистия.

Законът за амнистия в чл. 2 предвижда, че амнистията, относно визираните в този текст състави се дава само на български граждани. Но това условие не се поставя в чл. 1. Следователно амнистията по чл. 1 се отнася не само за български граждани, но и за чужденци, които са засегнати от нашия Наказателен кодекс. Това отново разширява кръга на деянията и лицата, които се засягат от амнистията.

Уважаеми другарки и другари, няма съмнение, че Законът за амнистия ще се отрази благоприятно преди всичко за тези лица, които се засягат от него. Но този закон ще даде широко отражение върху целия обществен живот в нашата страна. За да стане ясно това например, може да се има пред вид, че с приемането на Закона за амнистия ще бъдат прекратени редица наказателни дела, ще се облекчи работата на съдилищата, ще бъдат прекратени редица изпълнителни дела, ще се облекчи работата на съдебните изпълнители, ще се облекчи работата на следствените органи, тъй като ще бъдат прекратени следствията и дознанията по много от тези деяния. По такъв начин вниманието на съответните органи ще бъде насочено към по-крупните престъпления и към предотвратяването на престъпни деяния. Това показва, че Законът за амнистия има извънредно важно значение.

Законът за амнистия задължава съответните органи и цялата наша общественост да се отнасят към лицата, които ще бъдат амнистирани, не като към бивши престъпници. Амнистията разпростира булото на забравата, на великодушието на нашата власт към тези лица. И затова те трябва да имат пълната възможност да участвуват активно в обществения, в гражданския живот на страната.

Но в същото време Законът за амнистия задължава тези лица, които ще бъдат амнистирани, да проявят лоялност към народната власт, лоялност към държавата, която проявява хуманизъм и социалистическо великодушие към тях. И ние имаме правото да изискваме от тях такава лоялност към народната власт — да съобразяват своето поведение с изискванията на правовия ред на Народна република България.

Аз не се съмнявам, че Законът за амнистия ще бъде приет от нашата общественост с пълно одобрение и че приемането на този закон ще има най-благоприятно отражение и вън от границите на нашата страна. Благодаря за вниманието. (Ръкопляскания)

Председател Станко Тодоров: Желает ли още някой народен представител да се изкаже по законопроекта? — Няма желаещи.

Тогава пристъпваме към първо гласуване.

Моля народните представители, които приемат по принцип предложения законопроект, да вдигнат ръка.

Има ли против? — Няма. Въздържали се? — Няма.

Законопроектът се приема единодушно на първо гласуване.

Преди да се постави на второ гласуване, законопроектът се предоставя на Законодателната комисия за допълнително обсъждане.

Обявявам 20 минути почивка.

(След почивката)

Председател Станко Тодоров: Другарки и другари народни представители, продължаваме нашата работа с *второ разглеждане на законопроекта за амнистия*.

Има думата докладчикът на Законодателната комисия народният представител акад. Ярослав Радев.

Ярослав Радев: Другари народни представители! Поради това, че в изказванията на ораторите и в комисията не бяха направени предложения за допълнения и изменения по законопроекта за амнистия, Законодателната комисия предлага законопроектът да се приеме без изменения, така както е внесен от председателя на Държавния съвет др. Тодор Живков, на второ гласуване.

Председател Станко Тодоров: Искат ли още някой народен представител думата по законопроекта? — Няма желаещи.

Пристъпваме към гласуване.

Народните представители, които приемат законопроекта, както бе внесен от Държавния съвет на Народна република България, моля да вдигнат ръка. Против? — Няма. Въздържали се? — Няма.

Законът се приема единодушно.

(Текстът на закона — приложението)

Уважаеми народни представители! Изчерпан е дневният ред на втората сесия на Осмо Народно събрание. Работихме делово и плодотворно. Бяха обсъдени и приети решения със значимо международно и вътрешнополитическо съдържание.

Декларацията на Народното събрание, като подкрепя изцяло Обръщението на Върховния съвет на Съюза на съветските социалистически републики от 23 юни 1981 г. към парламентарите и народите в света, е потвърждение на миролюбивостта на българския народ.

вата външна политика на нашата държава и още едно доказателство на следвания под ръководството на Българската комунистическа партия курс да се ограничава надпреварата във въоръжаването, да намалява напрежението в света и се спаси спокойствието на нашата планета. Тя е в дълбоко съответствие с миролюбивите стремежи и възжеления на нашия народ.

Току-що приетият Закон за амнистия в чест на 1300-годишнината от създаването на българската държава е израз на силата на социалистическия обществен строй в Народна република България, на неговия реален хуманизъм и демократизъм, на грижите на партията и държавата за човека даже и в случаи, когато е съгрешил.

Пожелавам на всички ви успешна работа, за да станат дела решенията на Дванадесетия конгрес на партията и на Народното събрание.

Обявявам сесията за закрыта.

(Закрита в 17 ч. и 30 мин.)

Председател: **Ст. Тодоров**

Заместник-председател: **М. Стамболийска**

